

გაზეთი გამოისა 1999 წლის 26

ილონა

E-mail: roland.jalagania@mail.ru

E-mail: r.jalagania@mail.ru

№423 (482) 13-27 თებერვალი 2018 წ. სახალხო მოძრაობა „სამამრელოს“ ორგანო ზასი 50 თეთრი
სისხვევილი ის კი არ არის, რომ მაგრავი დაუკარგავ, არავად ისაა, რომ დანარჩენი ეართვალება არ ვიზით მაგრავი ინა – აკაკი შავიძე

**სერგი საჭაია:
არა, ეს 88.3
ქართული
მცენარეობა
არ არის!..**

**88.10 მურმან სანეულია:
გამოსხაურება მცენარე
გივი სომხეთვილის
კუპლიკაციაზე**

**ბიჭიკო
ზვიაძეაძე
85
ლეისაა**

**88.11 ზურაბ
ქვარაცხელიას
გლობი**

**ლევანენტი
ბერია –
საჭროთა
ქავილის
ზოლდანამარცვლი
გაირი**

**კუკური ფიფია:
ვინ აყალბებდა ჩვენს
ისტორიას, ვერამი
მთარი, თუ უგნერი
მოყვარე? 88.2**

**ვახტანგ გვარამია:
ვინ და როგორ
გახსნა
“ლაზიშვილის
საქმე” 88.7**

**იზა თავაზაშვილი:
საღა ხართ 88.9
მაგულიშვილებორები?**

**როლანდ ჯალაძეია:
ყოველ-ერყოფნის
ექვემდებარება...**

**რაზო
კიბორგალიძე:
როდეოდე
ქართველო!
როდეოდე?**

საქართველოს მთავრობის მინისტრის მიერ გადაწყვეტილი მინისტრული დოკუმენტი

2016 წელს გაზეთი „ვერსია“ და გაზეთი „ილორი“ ოუწყებოდა, რომ ჩოხელ-ჩინელები და ბოკერიები, ერთობლივი ძალით უტევდნენ სენაკის მუნიციპალიტეტში, სოფელ ნოსირში ცემენტის ქარხნის მშენებლობას და სოფელ კოტიანეთში დალუქტელი კირქვის საბადოს გასხნას. 11.000 ლარად გაყიდული ეკის მთა და ცემენტის ქარხნის მშენებლობაზე ნებართვის გაცემის ერთ-ერთი მიზეზი თურმე ქვეყანაში ინვესტიციის შემთიდონება და ბიუჯეტის შევსებაა. ჩინელების რა მოგახსენოთ, მაგრამ არა მგონია ხელისუფლებაში იყოს ისეთი, რომ სამეცნიეროს მოსახლეობის ბეჭდი აწესებდეს ან ადარდებდეს. სასიკეთო საქმეების კეთება, რომელიც ქვეყანას წაადგება ყოველთვის მისასალმებელია, მაგრამ ამ შემთხვევაში კოლოგიურად მიუღებელ მოვლენასთან გვაქს საქმე-როდესაც დიცენტიუბს გასცემდნენ, რატომ არავინ იზრუნა, თუ რა გავლენას მოახდენდა ცემენტის ქარხნის მშენებლობა სოფ. ნოსირში. დააყენებდა თუ არა კორლოგიური პრობლემის წინაშე ადგილობრივ მოსახლეობას. სადაც მოაზროვნე მოსახლეობა კი სამთავრობო კომისიის შექმნასა და ალტერნატიულ ექსპერტებს ითხოვდა, ხოლო მოსახლეობის ზოგიერთმა გაუცნობიერებელმა ნაწილმა კი ამ დამანგრეველ ძალას მხარი დაუჭირა იმ იმედით, რომ სამუშაოს გამოკრავდა ხელს. თუმცა ჰემარიტ მამული შეიღებს ქვეყანაზე რა გამოდევს. სახალხო მოძრაობა „სამეცნიეროს“ ხელმძღვანელი ბატონი ზურაბ კვარაცხელია, ერთ-ერთი იყო ვინც პირველმა შემოკრა განგაშის ზარი და განაცხადა, რომ ნოსირის ცემენტის ქარხნის აშენება, კოტიანეთან კირქვის საბადოს გახსნა, ყოვლად დაუშვებელი იყო, რომ სულ რაღაც 3 კილომეტრში მდებარე ნოქალაქევს „არქეოპლისს“, „ქუჯის ციხეს“ დაზიანებდა.

გარევეული სამეცნიერო
ლიტერატურაზე დაყრდნობით, შევცდები
მკითხველს გავაცნო სენატის
მუნიციპალიტეტის მეტად საინტერესო
რელიეფი და რატომ არ შეიძლება იქ
მსგავსი სამუშაოების წარმოება და
სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვება.
მართალია დღეს სახელმწიფო პოლიტიკა,
ეკონომიკა და სოციალური მდგრადარეობაც
მნიშვნელოვანი წილად დამოკიდებულია
ეკოლოგიურ პოლიტიკაზე.

სენაკის მუნიციპალიტეტს, სამგებრედოს
რეგიონში გვიგრაფიულად ცენტრალური
ადგილი უჭირავს, იგი იშლება
რიონისპირეთიდან და ისტორიული
უნაგირას (ეკის) მთის ორივე კალთაზე
გაშლილი. ლანდშაფტი მეტად საინტერესო
და მრავალფეროვანია. ოდიოგანცვე აქ თავს
იყრიდა კოლხთა, სტრატეგიული,
სამეურნეო-ეკონომიკური და კულტურული
ტრადიციების მნიშვნელოვანი კერძი. აქ
იყო ერისთავ ქ'ჯის სტრატეგიული და
პეტოში ური რეზიდენცია.

სენაკის მუნიციპალიტეტის
გეოლოგიური აგებულება როდის,
სამხრეთი ნაწილი, რომელიც კოლხეთის
ვაკის უშავდო გაგრძელება,
წარმოშობილია მეოთხეულ პერიოდში,
ნეოგენური ზღვის უბის ადგილზე და
მიეკუთვნება ალუვიურ-აკუმულაციურ
ბარის ზონას, მისი პირველადი ნაოჭა
სუბსტრატი დაძირულია დიდ სიღრმეზე
და დაფარულია დაბალოებით 700 მეტრის
სისქის ალუვიური ნალექებით, რომელთა

სენაკი გამოირჩევა მიწისქვეშა წყლების
სიუხვით, როგორც მინერალური, ისე
კარსტული მტკნარი წყაროებით.
მინერალური წყლები თაგმოყრილია მენჯის
ტერიტორიაზე და მიეკუთვნება
გოგირდწყალბადთა და ქლორნატრიუმიან
წყალთა ჯგუფს.

კარსტული წყლებიდან საყურადღებო
სოფ. საწყლეისკიროს მახლობლად
მდგებარე „ქვაბის წყარო“, რომელიც
გამოქვაბულიდან გამოყდინება. „ქვაბის
წყაროდან“ იღებს სათვალეს მდ. ჩხარი,
ამიტომ მოსახლეობა მას ჩხარის წყაროს
უწოდებს (ჩხარი „ჩხრიალს“ ნიშავს
მეტყველად). ეკის მთაზე აღმოჩენილია
მინერალური არაგონიტი და სხვა
მრავალი საჭარისებელი.

სენაკის მუნიციპალიტეტში (ხოფ-
საადამიო, საწულეისკირო და სხვა)
განხორციელდა კარსტულ-
სპელეოლოგიური სამუშაოები და
მიწისქვეშა გამოკვლევები. ლიტერატუ-
რაში მოხველეები უმოად პირველად
მოხდა საადამიოს და საწულეისკიროს
მდგიმების წყლიანი და მშრალი
დერეფნების დაძლევა, აგებმა და აღწერა.
აღნიშნული აღმოჩენა დაფიქსირებულია
ახალი გეოგრაფიული აღმოჩენების
საერთაშორისო ბაზაში. ეკის მთის
მდგიმებიში კარგადაა დაცული ფრეატული
და ვადოიზური ეკონების და სტადიების
მონაცემების უბეჭარი ნიშნები, რაც
იმაზე მიუთითებს, რომ საკვლევი
მდგიმების დიდი უმრავლესობა
ჩასახულია ფრეატულ ეპოქაში.

გეოტექნიკურად ეკის მთა
ბრაქიანტიკლინურ სტრუქტურას ანუ ისეთ
ნაოჭს წარმოადგენს, რომლის სიგრძე
დიდად არ განსხვავდება სიგანისაგან და
გეგმაში ელიფსურ ფორმას იძლევა. მთის
მასივის ბრაქიანტიკლინური სტრუქტურის
ბირთვს აგებენ ზედაცარცული და
პალეოცენ-ეოცენური ასაკის კირქვები, რომელიც განვითარებულია მთლიანად აგებულია
ოლიგოცენ, ქვედა და შუამიოცენური
თიხებითა და ქვაშა ქვებით. ამრიგად,
ეკის მთა წარმოადგენს შეზორებილების
ტექტონიკურ ფორმას. მისი ოხემური
ზოლი, ჩაკეტილი ქვაბულებისა და

მაბრუების სიუხვით გამოიჩინევა. მაბრუები და ქაბულები აქ მოსული აღმოსფერული ნალექების რეზერვუარებს წარმოადგენენ, საიდანაც მარაგდება ეპის მთის ფერდობებზე გამომავალი დიდ-დებიტიანი ვოკლუზური წყაროები. რომელიც ზოგჯერ მდგომის შესახვლელებიდან გადმოსტექვს. ამ წყაროების სიფონების დაძლევით შესაძლებელი გახდება წყლით გამოვსებული დერეფნებისა და მშრალი მონაკვეთების ქქონე მდგომებში შედწევა. სწორედ 2014 წლის აგვისტოში ისევ ლიტველ სპელეომყინთავთა ჯგუფთან ერთად მნიშვნელოვანი სპელეოლოგიური საძიებო და კვლევითი სამუშაოები განხორციელდა ეპის მთის მიდამოებში, კერძოდ საწულეოსკიროს სიფონებიან მდგომებში მოხერხდა 280 მ. სიგრძის და 39

ს. სიღრმის დახრილი წელიანი დერეფნის აკვალანგებით გაცურვა. ასევე საადამიოს წყლიან მდვიმეში 8-10 მ. სიგრძის სიფარულ ტბას, სადაც შესვლა გასაბჭრი ნავით მოხერხდა. აი, ასეთია უნაგირას მთის მიწისქვეშეთში არსებული მითავსმინდელი, უნიკალური ძეგლები, როგორიცაა ბუნების ნაქნდაკარი სპელეო დარბაზები, საოცრება შადრევნები, ტბები. ტბა, რომელიც 300 მეტრი სიგრძისაა 90 მეტრი სიგანის და 30 მეტრი სიღრმის, ამიტომ საჭიროა დროზე შევაჩეროთ ზოგიერთი ვაი ქართველების ანტიეროგნული, მზაცებდური მადა. თუ ისინი ჯიუტად გააგრძელებენ მძლავრი ტექნიკით და აფეთქებებით მუშაობას, დაინგრევა ქვემოთ ჩამოთვლილი კულტურის ძეგლები:

1. ნოქალაქევი, ქუჯის ციხე; 2. 40 მოწამეთა ეკლესია; 3. ტრიუმფალური არკა; 4. აკროპოლისი; 5. ქარვასლა მარანი; 6. გახომელას წმინდა გიორგის ეკლესია; 7. ქვედა სორტის მაცხოვრის სახელობის ეკლესია; 8. ზედა სორტის სამების სახელობის ეკლესია; 9. მველი სენაკის ეკლესია; 10. მველი სენაკის სამხედრო საფორთიფიკაციო ციხე-სიმაგრე; 11. შეფის ციხე-დარბაზი (სამირკველზე ასომთავრული წარწერით). 12. ქვაში ხორშის ციხე დარბაზი – ულამაზეხსი ჩანჩქერით (15 მეტრის სიმაღლის წყალგარდნით). 13. საკალანდარიშვილოს ეკლესია. 14. ონაგურის ციხე. 15. მენჯის ეკლესია. 16. ოთახე ნათლისმცემლის ეკლესია გალავნით. 17. იმანიორის ეკლესია (ნანგრევებში). 18. დედათა მონასტერი. 19. მამათა მონასტერი. 20. ჯვეგზისარიონის წარმართული სამღლოცველოს ნანგრევები ბეთლეებში და სხვა კულტურის ძეგლები. ასევე მდლავრი აფეთქების შედეგად მოსალოდნელია დაინგრევა მიწისქვეშა დარბაზები – მდიდარი სტალაქტიდებით, ჰელიოქრიტებით და სტალაგმიტებით. დაინგრევა: 1. ხომონის მდვიმე ოთხი დიდი

დარბაზით. 2. მენჯის მდგომარეობა; 3. საკირქვეს მდგომარეობა; 4. სახარებელის მდგომარეობა; 5. საწულების კირიოს მდგომარეობა; 6. სადადამიოს მდგომარეობა; 7. საგუნიოს მდგომარეობა; 8. ოთვონთვეს მდგომარეობა; 9. დადიაშ ტახტის მდგომარეობა; 10. ოღუშის მდგომარეობა; 11. მენათეს მდგომარეობა; 12. კვარჩხლალის მდგომარეობა; ასევე დაინგრევა უნაგირას მთაზე არსებული 50-მდე უფსკრული (წევარამი). დაინგრევა: 1. გაგიას წევარამი, სიღრმე 420 მეტრი. 2. ოკარკალეში, სიღრმე 410 მეტრი. 3. მურმანის უფსკრული 350 მეტრი სიღრმის. 4. ღოხვადიას უფსკრული 350 მეტრი. დანარჩენი უსახელო უფსკრულებია. გარდა ამისა შეიძლება დაზიანდეს 250 ძაბრისებური უფსკრულ-დროულები. ამათგან მხოლოდ ერთშია წყალი დაგუბებული და მას გაგიას ტბას, ხან უკარ სარტყელი უმომავალი უდინებელი გადასახლება.

მუკორტახილის მიდამოებზე
დედამოასთან აფეთქების შედეგად
შეიძლება მეწყვეტი ჩამოწვეს და თან
ჩაიტანოს სანაპიროზე არსებული
სიმდიდრეები. 1. პალეოცენის. 2. კოცენის.
3. მოცენის. 4. პლიოცენის რდევებით
ქანები. ეს ქანები მსხვრევადია, ვერ
იტანს რევენტს. სოფ.ნოსირში ცემენტის
ქარხნის აშენების შემთხვევაში, ცემენტის
მზრით დაიფარება დასაცავეთ
საქართველოს ულამაზესი ქალაქები:
სამტრედია, აბაშა, სენაკი, ხობი, მარტვილი,
ფოთი და სოფლები (გააჩნია ქარის
მიმართულებას). მაგალითისთვის კმარა
კასპის ცემენტის ქარხნის მტვრის
მოძრაობა. იგი 25-30 კმ-ზე ვრცელდება.
ცემენტის მტვერი იწვევს სხვადასხვა
დაავადებებს: ფილტვების კიბოს, კანის
კიბოს, თმის ცენტრს, გინეკოლოგიურ
კულტობრივს და სამართლებრივ კულტობრივს.

გამოდის, რომ ნოსირში ცემენტის ქარხნის
მშენებლობა მრისხანე ავადმყოფობის
ცენტრად იქცევა.

მე-XX საუკუნის 70-80-იან წლებში, კომუნისტების მმართველობის ხანაში, ტაშეკის სეისმოცენტრმა აკრძალა უნაგირას (ეკის) მთაზე ყოველგვარი აფეთქებები. კერძოდ, დაიხურა სენაკის ცნობილი კირის ქარხანა, სახარბულოს კირქვის კარიერი, საჩიქობაოს კირქვის კარიერი, კოტიანეთის კირქვის კარიერი და ბეთლემის კირქვის კარიერი.

არსებობს აგრეთვე საქართველოს გეოგრაფიისა და გეოგრაფიულის ინსტიტუტის დასკვნები, რომ კირქვის კარიერში მოხდება რედიეფის ზედაპირის დაფორმაცია, ხოლო აკადემიკოსი პაატა გიორგაძის დასკვნით, ეს მთა „წყალზე დგას“ და მისი აზრით „უნაგირას მთაზე აფეთქებების წარმოება ყოვლად და გატეგორიულად დაუშევებელია. თვითნასწავლი სპეციალისტთა მთის მუცელში სიცარიელეა.

ისრაელიდან ჩამოსული ქართველი

ებრაელი გვირჩევდა, ყველას რომ
ნედლეულს სთავაზობთ, როდემდე უნდა
„ყიდოთ იგი“? განა დრო არ არის
საკუთარი კონკურენტუნარიანი
პროდუქციის შექმნაზე იზრუოთ? მაგრამ
ამისთვის საგამარისი იქნება აღადგინოთ
ის ტრადიციული, რაცა გქონდათ. ძალიან
კარგი რჩევაა, მაგრამ ამაზე რომელი
მთავრობა ფიქრობს და იფიქრებს
მომავალში? მხოლოდ საკუთარი თავის
გადარჩენაზე და კეთილდღეობაზე
ფიქრობენ „აფთრებიყით“ არიან შესული
ქვეყნის ბიუჯეტსა და ერთმანეთის
„ღრენით“ გლეჯენ მას, ვის როგორც
შეუძლია იწერებ უზარმაზარ პრემიებს,
დანამატებს და ვინ მოთვლის კიდევ
რამდენ უბედურებას სჩადიან ქვეყნის
საზიანოდ.

ზეაბირზე 100 პა ტყევა უნებართვოდ
ამოძირებული და 100 პა, სამოვრის ხელყოფა
ცოტა ამბავი არ არის მოსახლეობისთვის.
ყოველოფის და ყველას უნდა გვახსოვდეს,
რომ მსგავსად ანთეონისა (ძველი
მითოლოგიური გმირი) მიწას და ბუნებას
მოწყვეტილი ადამიანი კარგავს ძალას.
გალაქტიონის არ იყოს, „ცვრიან ბალახზე
თუ ფეხშიშველი არ გავიარე – რაა
მაშული?“ თუნდაც ძველი ინდური ლეგენდა
ავიდოთ, ინდოეთის იმპერატორს
მოახსენეს, რომ ქალაქში დაიწვა ყველაზე
დიდი და ძვირფასი ტაძარი, ამის გამო
იმპერატორი დიდად არ აღშფოთებულა,
პირიქით, ძალზე ფრთხილად უკითხავს:
ხომ არ დაზიანდა ტაძრის წინ მდგომი
მრავალსაუკუნოვანი ჭადარი?!
დღეს კალა ჩვენგანს უნდება

კითხვები: რამდენად ნორმალურია
დედამიწის შეცვლილი ბუნებრივი
ეკოლოგიური გარემო? როგორ
უზრუნველყოფს დედამიწა კაცობრიობას
მომავალში თავისი მოდგმის
შენარჩუნებასა და განვითარებას? ხომ
არ გველის დედამიწელებს გარდაუგალი
კატასტროფა? რაც მეცნიერული
თვალსაზრისით პროგნოზები ძალიან
საგანგავლოა.

თქვენ, კაი დედმამიშვილებო! ასე თუ
გერჩით გული ქვეყნის კეთილი
დღეობისთვის, კოტიანეთში კირქვის ქვებს
რას ეჭიდებით, ააღორძინეთ კურორტი
მენჯის წყლის აბაზანები, რაც
გულსისხლარღვთა დაავადების (რაც
მოხშირებულია ქვეყანაში) სამოძრაო
ორგანიზებს, სახსრების, ქრონიკული,
გინეკოლოგიური, ნივთიერებათა ცელის,
ნერვული სისტემის, კანისა და სხვა
დაავადებების შეუდარებელი მკურნალია.
იქვე სამკურნალო ტალახიც. ერთ-ერთმა
ქიმიკოსმა რუ კუპცისმა მენჯს მაცესტაც
ქი უწოდა.

ბატონებო! დროა შევაჩეროთ უნაგირას
(ეკის) მთაზე ბჟენებრივი ძეგლების
განადგურების მოსურნე შინაური თუ
გარეული მტრები. ვიღაც-ვიღაცების
გადამთიელების სტომაქის ამოსაგსებ-
ამოსაყორი ადგილი ამ მთაზე არ არის.

